

educació primària

orientacions i activitats

índex

ORIENTACIONS

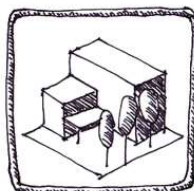
COS

la cadira 04

- Observem 06
- Pensem 07
- Fem 08

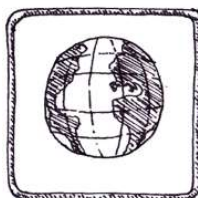
HÀBITAT

el pati 11

- Observem 13
- Pensem 14
- Fem 15

TERRITORI

el camí a l'escola 18

- Observem 20
- Pensem 21
- Fem 22

ACTIVITATS 25

orientacions

orientacions

orientacions

la cadira

la cadira

COS

Observem els objectes que tenim a la nostra aula i escollim un dels mobles que tenim. Per exemple, la cadira.

La cadira és un objecte pròxim d'**ús quotidià** a partir del qual podem descobrir diversos camins d'experimentació i aprenentatge.

Una cadira, en un principi, serveix per seure. Ara bé, a partir d'aquesta relació objecte-utilitat ens formulem tot un seguit de preguntes que fomentaran la curiositat d'aprenentatge partint d'aquest objecte:

Quants tipus de cadires coneixem? Tothom seu de la mateixa manera arreu del món? Com adaptem la necessitat de seure segons l'ús que fem de la cadira? Podem descriure les dimensions de la cadira i relacionar-les amb les proporcions del nostre cos? Són totes les cadires igual de còmodes? Per què? De quin material estan fetes les cadires, i quines qualitats ofereix el material?

La **història del disseny i l'arquitectura** té una forta relació amb el disseny d'aquest objecte. Grans arquitectes han dissenyat cadires al llarg de la seva carrera professional. Així doncs, podem utilitzar aquests objectes com a exemples per aproximar-nos als diferents corrents artístics-arquitectònics de la història contemporània.

Aquest camí d'investigació i aprenentatge ens introdueix la relació que existeix entre l'**ús i l'estètica**. Reflexionar sobre la **funcionalitat** de l'objecte i els criteris estètics fomenta el pensament crític al voltant d'aquests dos conceptes tan presents en la quotidianitat del dia a dia i darrera de les decisions que prenem.

objectius

Desgranar la complexitat de lectures que té l'objecte i desenvolupar cada una d'elles descobrint les diverses relacions que s'estableixen entre els diferents criteris que hi intervenen.

Desenvolupar el pensament crític per tal d'enriquir la mirada que tenim cap els objectes i espais que habitem.

Observació:

Es proposa l'estudi de la cadira ja que es tracta d'un element bàsic de la vida quotidiana però l'exercici es pot realitzar amb qualsevol altre objecte o moble quotidià.

observem

Segurament les cadires que trobem a l'aula són totes semblants. Ara bé, més enllà de l'aula, segur que podem trobar una gran varietat de cadires pensades per a diferents tipus d'usos i usuaris.

Primer de tot identifiquem i recollim una mostra d'aquesta gran varietat de cadires que hi ha. Si explorem diferents cultures, el ventall de tipus de cadires s'amplia enormement. Podem fer-ne un inventari i establir diferents criteris de classificació (materials, estils, procedència, etc.).

Observant la diversitat de cadires que tenim, ràpidament podem establir una relació amb l'ús de la cadira i veure com aquesta necessitat es correspon amb unes dimensions determinades adaptades als usuaris. Fins i tot, si descartem tot allò superflu, podem arribar a detectar quins són els trets essencials que fan de l'objecte una cadira.

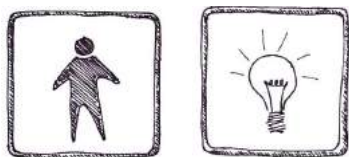
De la mateixa manera podem observar la diversitat de materials amb els quals podem construir una cadira i les propietats que aquests donen a l'objecte. Podem diferenciar entre una cadira construïda per un artesà i una construïda industrialment, podem valorar les característiques dels materials tenint en compte els aspectes positius i negatius i podem reflexionar sobre aspectes més subjectius com són l'estètica o la comoditat de l'objecte i reflexionar sobre la seva funcionalitat.

Tota aquesta observació i diagnosi ens ha de permetre descobrir els diferents criteris que han intervingut a l'hora de construir l'objecte.

#moble
#cadira
#ergonomia
#disseny
#estil
#història_del_disseny
#disseny_de_producte
#funcionalitat
#estètica

pensem

Mitjançant l'observació de l'objecte hem identificat els diferents criteris que intervenen en el procés creatiu per projectar una cadira.

Un cop hem reconegut els criteris que s'han tingut en compte en el disseny de l'objecte, passem a identificar l'usuari o grup d'usuaris als quals anirà dirigit l'objecte. Podem definir un perfil d'usuari amb unes característiques i necessitats concretes per al qual elaborarem el disseny d'una cadira i establir una sèrie de condicionants. Quines són les característiques físiques de l'usuari? Per a què la utilitzarà? De quins recursos materials i econòmics disposem?

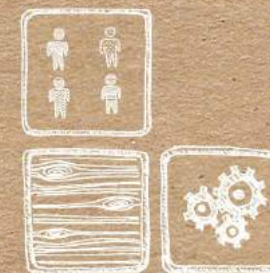
Experimentem amb aquelles eines que ens permetin expressar les nostres idees i utilitzar recursos gràfics: els croquis, els plànols del disseny com la planta, els alçats, les seccions, etc., utilitzar programari 3D (Sketch-Up o similar) per fer-ne un model, o bé, fer-ne maquetes físiques fent servir materials a l'abast (paper, cartró, plastilina, materials reciclats). O bé, narratius i orals, com les redaccions i exposicions.

Podríem dibuixar tot el procés de muntatge de la cadira, pas a pas? Si hagués de ser una altra persona qui hagués de fabricar i muntar la cadira, l'ajudaria, per exemple, tenir un llibre d'instruccions de muntatge.

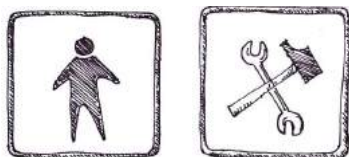
A més a més, podem exposar, confrontar, discutir i consensuar les idees mitjançant debats.

Un procés creatiu és un procés obert on, més enllà d'arribar a un resultat final, hem de tenir en compte la importància del propi procés, ja que, a través d'ell, obrim diversos camins de descoberta.

#moble
#cadira
#pluja_d'idees
#objectiu
#target
#recursos
#necessitats
#confort

fem

Prèviament a l'execució d'un projecte, cal tenir en compte les reflexions, consensos i decisions que hem desenvolupat al llarg de les diferents fases del projecte. L'execució és la fase final d'aquest procés creatiu i, per tant, la materialització de l'objecte.

La fase on ens trobem ens permet experimentar d'una manera vivencial l'experiència de construir-la. Per a la construcció de la cadira, prenem consciència dels aspectes que cal tenir en compte per construir un objecte-prototip: planificació, pre-dimensionat, materials, costos, etc. D'altra banda, l'experiència ens permet descobrir les propietats dels materials (resistència, comportament davant dels esforços, textura, color, etc.).

Per aconseguir els materials de treball, podem explorar quins recursos tenim a l'abast. Potser hi ha membres de les famílies que es dediquin a la fusteria o que treballin altres materials fàcils de manipular i que ens puguin donar un cop de mà. O bé potser hi ha alguna empresa propera a l'escola que pugui subministrar materials i eines.

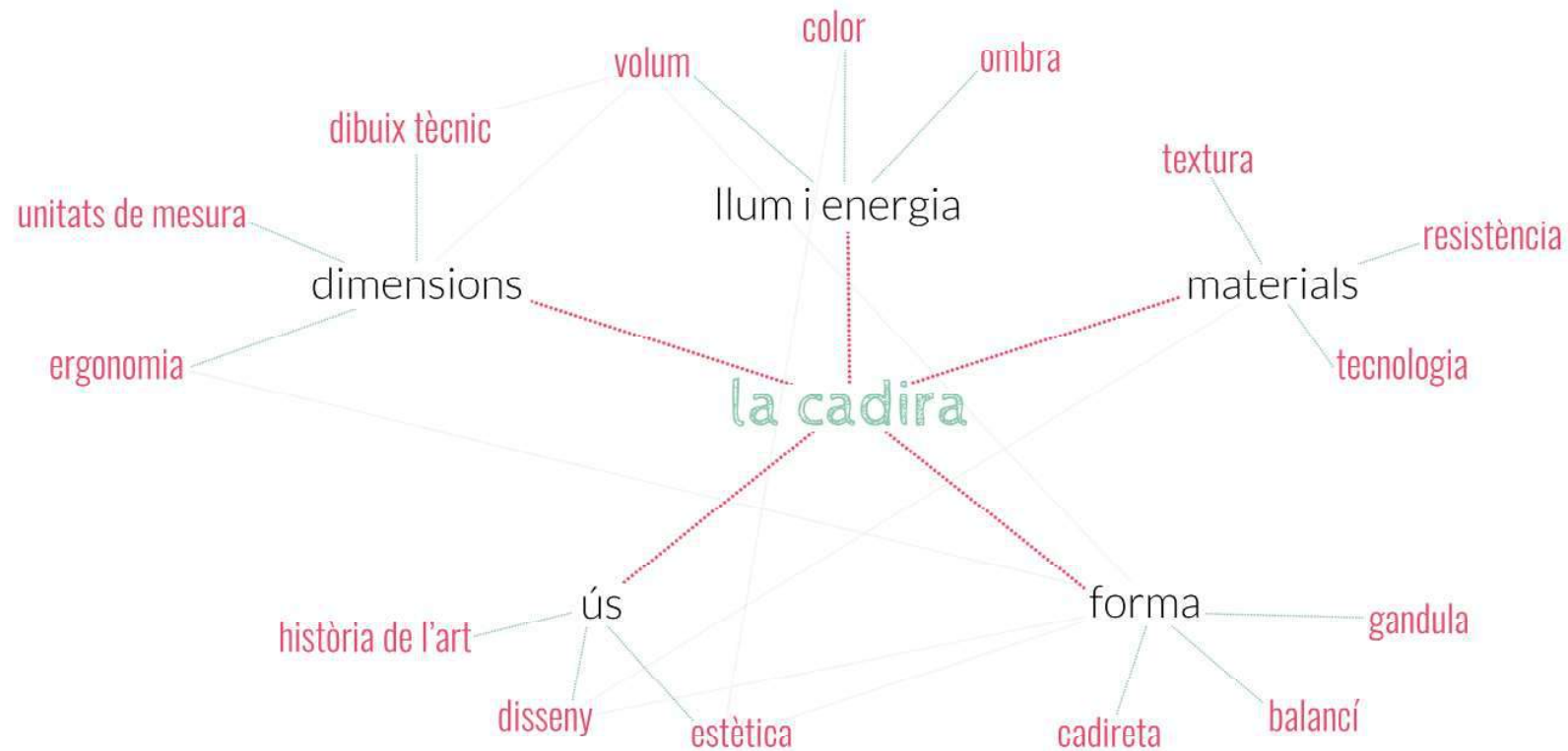
Amb l'objecte ja construït, iniciem, un altre cop, una mirada crítica sobre ell per identificar els encerts i errors que ens permeten evolucionar el procés cap a la millora de l'objecte i l'aprenentatge. Per tant, l'anàlisi del prototip ja construït pot donar lloc a nous projectes de transformació.

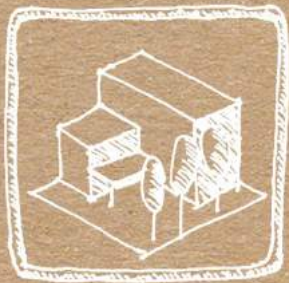
D'altra banda, una forma d'incidir en els espais del recinte escolar amb el projecte de «la cadira» pot partir de l'estudi de les diferents formes de seure que hi ha a l'escola i, a partir d'aquí, dissenyar i construir seients de forma col·laborativa amb tota la comunitat escolar. Com seiem al pati? Com seiem a la biblioteca? Podríem imaginar diferents maneres de seure?

#moble
#cadira
#prototip
#materials
#eines
#aprendre_fent

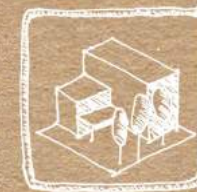
conceptes bàsics

el pati

el pati habitat

Actualment es viu un procés de reflexió i transformació dels espais exteriors a les nostres escoles que ens porta a reinventar la idea tradicional de pati escolar, tot posant en valor el seu potencial com a espai de joc, experiència i aprenentatge.

Durant molt temps, el pati ha estat entès únicament com un espai d'esbarjo per als infants. Ara bé, ja fa uns anys, una nova mirada, fruit d'una **reflexió pedagògica**, ha anat introduint-se als centres educatius. Així és com el pati s'està començant a veure no únicament com un espai on sortir a jugar, sinó també com un nou espai ple d'oportunitats que cal imaginar, pensar i dissenyar a fi de materialitzar aquesta potencialitat d'**aprenentatge obert** que és l'espai exterior.

Així doncs, considerarem el pati com un espai educador més. Aquest entorn obert i exterior permet als infants poder socialitzar-se i desenvolupar el seu joc de manera natural tot fomentant el creixement de les seves curiositats i inquietuds.

Per repensar el pati buscarem la implicació de tota la **comunitat educativa**. La mirada dels infants, la participació de les famílies i la reflexió pedagògica del professorat són aspectes que conflueixen en un projecte comú com aquest, al mateix temps que el propi projecte pot servir per reforçar el teixit social de la pròpia comunitat.

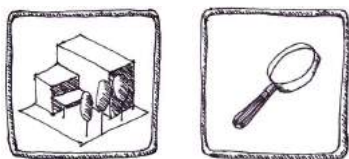
Aquesta transformació de l'espai exterior ha de venir sempre promoguda a partir d'una reflexió pedagògica conjunta de tota la comunitat educativa. Més enllà de la transformació del propi espai, aquesta reflexió també ha de portar-nos a pensar noves estratègies de **gestió** dels horaris i usos de l'espai, així com acordar i planificar el **manteniment** de l'espai.

objectius

Observar i repensar un espai comú com és el pati de l'escola per fer-ne d'ell un espai inclusiu per a tots els infants.

Aquest procés també permet enfortir i consolidar la comunitat educativa tot implicant-hi tots els agents.

observem

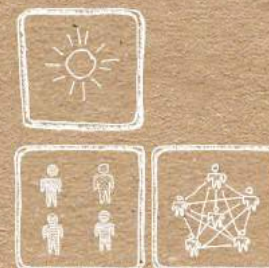
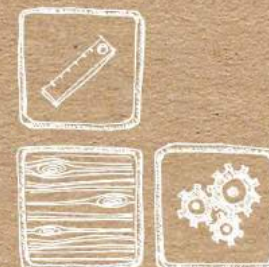
#pati
#espai_exterior
#espai_comú
#espai_d'aprenentatge
#la_nostra_plaça
#natura
#clima
#vegetació
#joc
#pilota
#socialització
#espai_inclusiu
#espai_divers

A través de l'observació reconeixem les propietats físiques de l'espai (distribució i materials) i les activitats que s'hi desenvolupen (l'ús que en fem). En el cas del pati, moltes d'aquestes activitats estan relacionades amb el joc. Així doncs, la diversitat i riquesa de jocs que tenen lloc al pati és un aspecte on cal posar l'atenció a l'hora de portar a terme la nostra observació de l'espai.

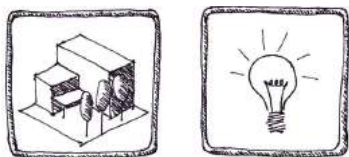
Quina varietat d'activitats i jocs tenen lloc al pati? En quin racó del pati es desenvolupen i per què? Com condicionen les característiques físiques del pati el desenvolupament del joc? Qui desenvolupa les activitats i jocs des del punt de vista del gènere? La diversitat cultural de l'alumnat té alguna influència en el tipus d'activitats?

Aquesta observació ha de tenir en compte que la manera d'utilitzar el pati varia segons el moment del dia i de l'any. Podem fer una anàlisi sobre plànol on plasmar tot aquest treball (ombres, ubicar les activitats, ús de l'espai segons gènere i edat, etc.). Aquesta mateixa anàlisi la podem fer sobre el terreny i a escala real, tot utilitzant cinta adhesiva o guixos.

Tenint en compte que l'espai exterior, amb major o menor grau, és un espai obert i, en certa manera, naturalitzat, podem utilitzar-lo, per observar la natura. Quina vegetació hi trobem? Són espècies autòctones? Quina vegetació ens agradaria tenir al pati? A través de l'observació podem obrir camps d'investigació cap a les diferents competències curriculars.

pensem

El pati de l'escola dona resposta a les necessitats dels infants i la resta de la comunitat educativa? És el nostre pati un espai inclusiu per a tothom?

El pati és un espai d'aprenentatge més a la nostra escola on s'hi donen experiències que, per les característiques pròpies de l'espai, seria impossible que es donessin dins de les aules.

Ara bé, si partim d'aquesta afirmació, moltes vegades ens trobem que l'espai del nostre pati no sempre està pensat, ni és el més adequat, perquè es puguin donar aquestes experiències i aprenentatges.

L'observació prèvia ens permet detectar les possibles deficiències del pati a les quals haurem de donar solució i definir els objectius que volem assolir amb la transformació de l'espai per implementar-hi noves experiències i usos. És l'espai confortable i agradable? Hi és present la natura? Permet el joc divers? Aquestes i moltes altres preguntes poden ser el punt de partida per redissenyar l'espai.

És important abordar aquesta reflexió des d'una mirada diversa i inclusiva a fi d'aconseguir que el nostre pati sigui un espai apte i acollidor per a tothom i evitar usos que jerarquitzin o supeditin els espais o la diferenciació de jocs per gènere o edat (per exemple, la gran presència del joc de pilota). Un espai on tots els infants puguin trobar el seu lloc, desenvolupar el seu joc i establir relacions amb els seus companys i companyes.

El procés de disseny es durà a terme des de les aules però també contindrà una part de discussió i presa de decisions a nivell de comunitat escolar perquè, al cap i a la fi, el pati és un espai compartit. Així doncs, el treball de classe anirà acompanyat de moments d'exposició i debat. Es poden muntar exposicions (físiques i orals) en algun espai compartit (passadís, vestíbul, menjador).

#pati
#espai_inclusiu
#conviure
#espai_divers
#accessibilitat
#renaturalitzar
#col·laboració
#disseny_col·lectiu
#corresponsabilització

fem

#fem_pati

#transformació

#fases

#participació

#planificació

#comunitat

#col·laboració

#construcció_col·lectiva

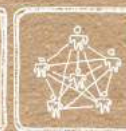
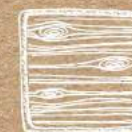
#corresponsabilització

Podem incidir en la transformació del pati construint nous espais, podem plantar vegetació, fer un hort, canviar la disposició d'alguns elements o introduir-ne de nous. Ara bé, tan important són aquests canvis físics de l'espai com ho és també pensar allò que volem que hi passi (socialització de l'espai, joc, etc.) i, sobretot, pensar com hem de gestionar l'espai perquè sigui sostenible i durable en el temps.

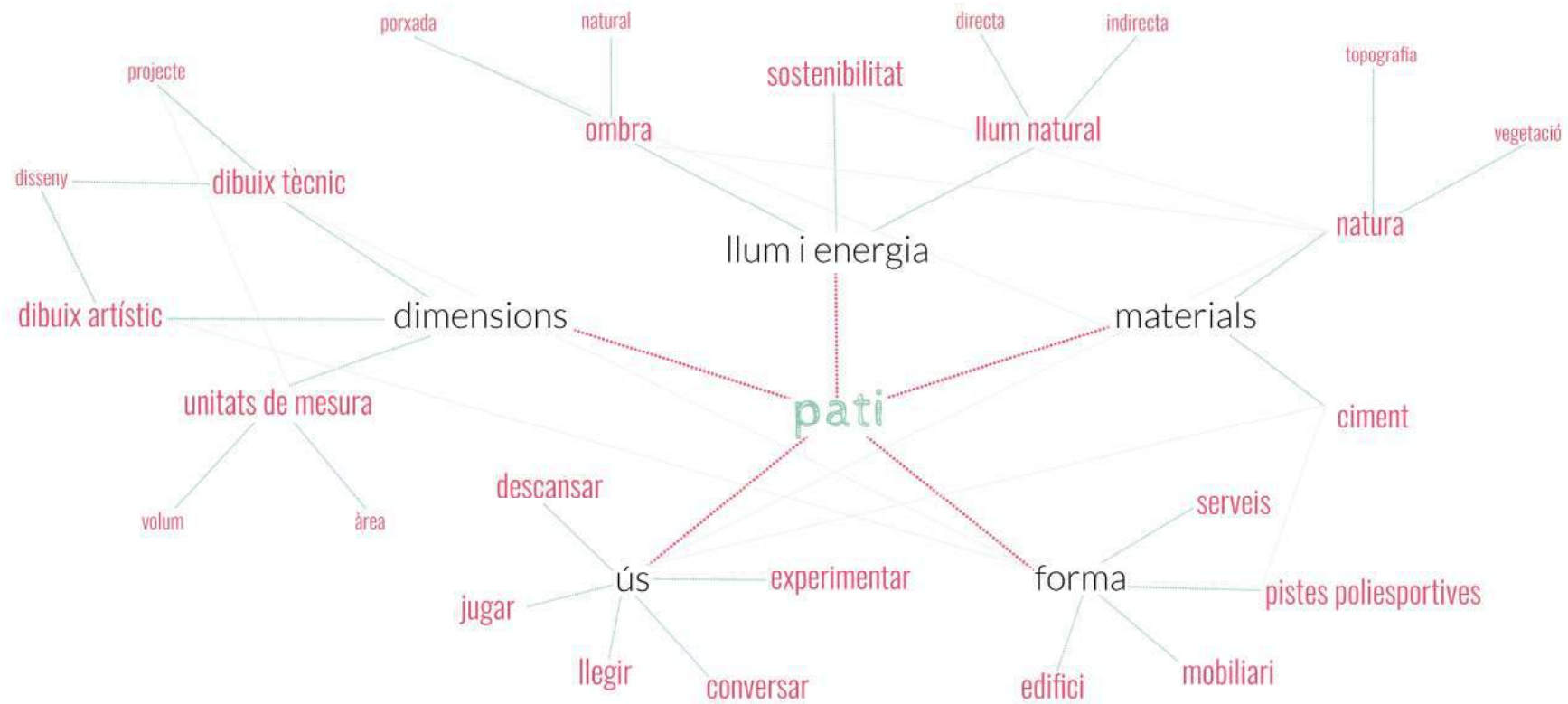
Cal tenir en compte que el procés de transformació del pati és un procés dinàmic sobre l'espai que es donarà al llarg del temps. No hem de tenir pressa per materialitzar el projecte sinó que hem de tenir paciència i anar pas a pas. Sovint, els recursos limitats (materials i econòmics) no ens permetran realitzar tota la transformació de cop, ni fer realitat totes les nostres idees però, precisament, serviran per exercitar la creativitat i trobar solucions amb allò que tenim disponible.

Per tant, és important pensar l'estratègia que cal seguir, tenint en compte els recursos de què disposem, considerant la participació/implicació de tota comunitat educativa (administració, famílies, mestres i infants).

Si, tot i així, els recursos materials triguen a arribar, es poden executar solucions simbòliques que recordin en tot moment la transformació que vindrà. Per exemple, marcar a l'espai físic de forma conceptual allò que es vol acabar construint (si es vol crear una topografia, unes grades, un hort, etc.). Aquestes accions es poden realitzar en jornades on participi tota la comunitat. D'aquesta manera, el sentiment de responsabilitat compartida enfortirà el vincle de tots els membres i donarà energia per seguir avançant.

conceptes bàsics

el camí a l'escola

el camí a l'escola

territori

El trajecte de casa a l'escola és un contacte directe que té l'infant amb el territori que habita.

El reconeixement d'aquest camí és una eina d'**arrelament al lloc** i, al mateix temps, un punt de partida per iniciar una lectura crítica sobre l'espai urbà que ens envolta.

La diversitat de camins i modes de desplaçament amb els quals els infants arriben a l'escola obre diverses possibilitats de reflexió i aprenentatge. A través del camí escolar podem conèixer la **xarxa pública de transport**, podem fomentar l'**autonomia dels infants** als pobles i ciutats, millorar l'**accessibilitat** a les escoles i, al mateix temps, incidir en la reflexió i millora dels carrers per consolidar l'ús segur d'aquests espais per als infants.

*Com són els carrers del nostre poble? Què hi trobem i què hi passa al carrer?
Els carrers són aptes per a tothom?*

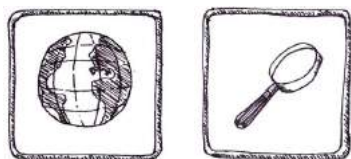
Aquestes són algunes de les preguntes que ens fem per iniciar l'observació. Segons quina sigui la nostra manera d'arribar a l'escola: a peu, en cotxe, bicicleta o transport públic, observem com de diferent és la nostra manera de viure i experimentar el carrer.

Així doncs, el camí escolar és una porta d'investigació i experimentació sobre l'urbanisme que ens envolta. El coneixement d'aquest entorn ens permet identificar la xarxa de camins que ens porten a l'escola i, d'aquesta manera, treballar per adaptar aquests camins a les necessitats dels infants.

objectius

Experimentar a través del camí que fem de casa a l'escola té com a objectiu reconèixer el nostre barri, poble o ciutat i, al mateix temps, fer créixer una mirada crítica que serveixi com a motor de canvi per a participar en la millora del nostre entorn.

observem

#camí_escolar
#el_meu_carrer
#botigues
#veïnat
#mobiliari_urbà
#fauna
#flora
#materials
#modes_desplaçament
#bicicletes
#patinets
#transport públic
#cotxes

Existeixen diverses pautes didàctiques per desenvolupar el treball dels camins a l'escola.

Podem partir d'una primera observació individual per, posteriorment, fer un buidatge col·lectiu i definir una possible xarxa de camins escolars. L'observació que l'infant faci del trajecte de casa a l'escola servirà de punt de partida d'una reflexió crítica que ens ha de dur a proposar les millores necessàries per a la transformació dels carrers.

Fem de l'observació del carrer una experiència el màxim d'enriquidora possible i, per tal que això sigui possible, cal que l'observació es desenvolupi des de molts punts de vista.

Identifiquem els elements que configuren físicament el carrer, reconeixem sensorialment allò que percebem i, tot mirant la gent que trobem pel carrer, posem en valor la seva diversitat.

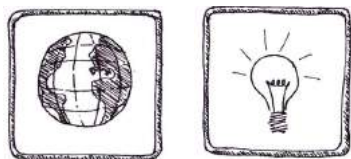
Podem reconèixer les diferents tipologies de carrer (avinguda, rambla, boulevard, carrer de vianants, carrer comercial...). Podem observar el comportament dels vianants, la vegetació, el mobiliari urbà, estudiar i quantificar quin tipus de mobilitat hi ha des dels diferents modes de desplaçament, etc.

Així mateix l'anàlisi es pot fer, no només des de la capacitat visual, sinó també des d'altres capacitats sensorials. Podem analitzar els sorolls que sentim durant el camí a l'escola i classificar-los en agradables i no agradables; també podem detectar les olors, la netedat o la pol·lució.

Tots aquests nivells d'anàlisi es poden reflectir en mapes o plànols. Inclús podem utilitzar mapes compartits a la xarxa on cada nivell d'anàlisi es representa en una capa diferent. Aquesta superposició de capes permet engegar múltiples línies de reflexió sobre el camí a l'escola.

pensem

De l'anàlisi estreta a la fase d'observació segur que s'han començat a dibuixar línies de reflexió que ens han de dur a identificar, entre tots i totes, aquells aspectes negatius que cal millorar i les característiques positives que fan del nostre camí un espai òptim i accessible per a tothom.

En el nostre treball propositiu podem optar per respondre a les necessitats d'un col·lectiu concret, (sempre respectant els altres), per exemple les dones, o les persones amb diversitat funcional, o bé millorar qüestions que afecten tota la ciutadania de manera transversal, per exemple, la qualitat de l'espai, l'augment de la vegetació o la generació d'espais de descans.

És important que la reflexió s'hagi fet des d'una gran varietat de punts de vista i que s'hagi anat més enllà de la mirada individual que té cada infant. D'aquesta manera, s'afavorirà que les propostes de millora siguin el màxim de representatives possible de la nostra societat diversa i tinguin en compte els diferents col·lectius socials (infants, gent gran, gent amb diversitat funcional, persones de procedències diverses, etc.).

Tenint com a objectiu aquesta mirada inclusiva cap al carrer, introduïrem conceptes com la perspectiva de gènere, l'accessibilitat i la diversitat funcional o cultural com a conceptes que hem de tenir en compte si volem enriquir la nostra mirada crítica per tal d'assolir que el nostre carrer esdevingui un espai segur, divers i inclusiu per a tothom.

#camí_escolar

#camí_segur

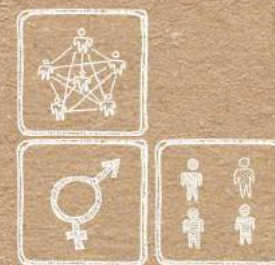
#accessibilitat

#percepció_de_seguretat

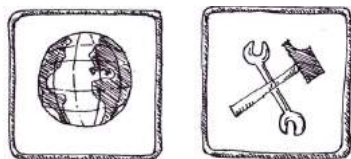
#autonomia_dels_infants

#inclusivitat

#espai_compartit

fem

Per dinamitzar la implementació dels camins escolars hi ha diverses activitats i guies publicades que podem utilitzar com a referents per adaptar les propostes que puguin sorgir des de la nostra escola.

Prèviament, abans de dur a terme aquestes activitats, és molt important buscar la màxima implicació i participació de la comunitat educativa, ja que aquesta serà la base per poder consensuar les propostes i assolir l'èxit del projecte. D'altra banda, és també molt important dur a terme un treball informatiu i de sensibilització al veïnat i comerços sobre els camins escolars i la seva necessitat.

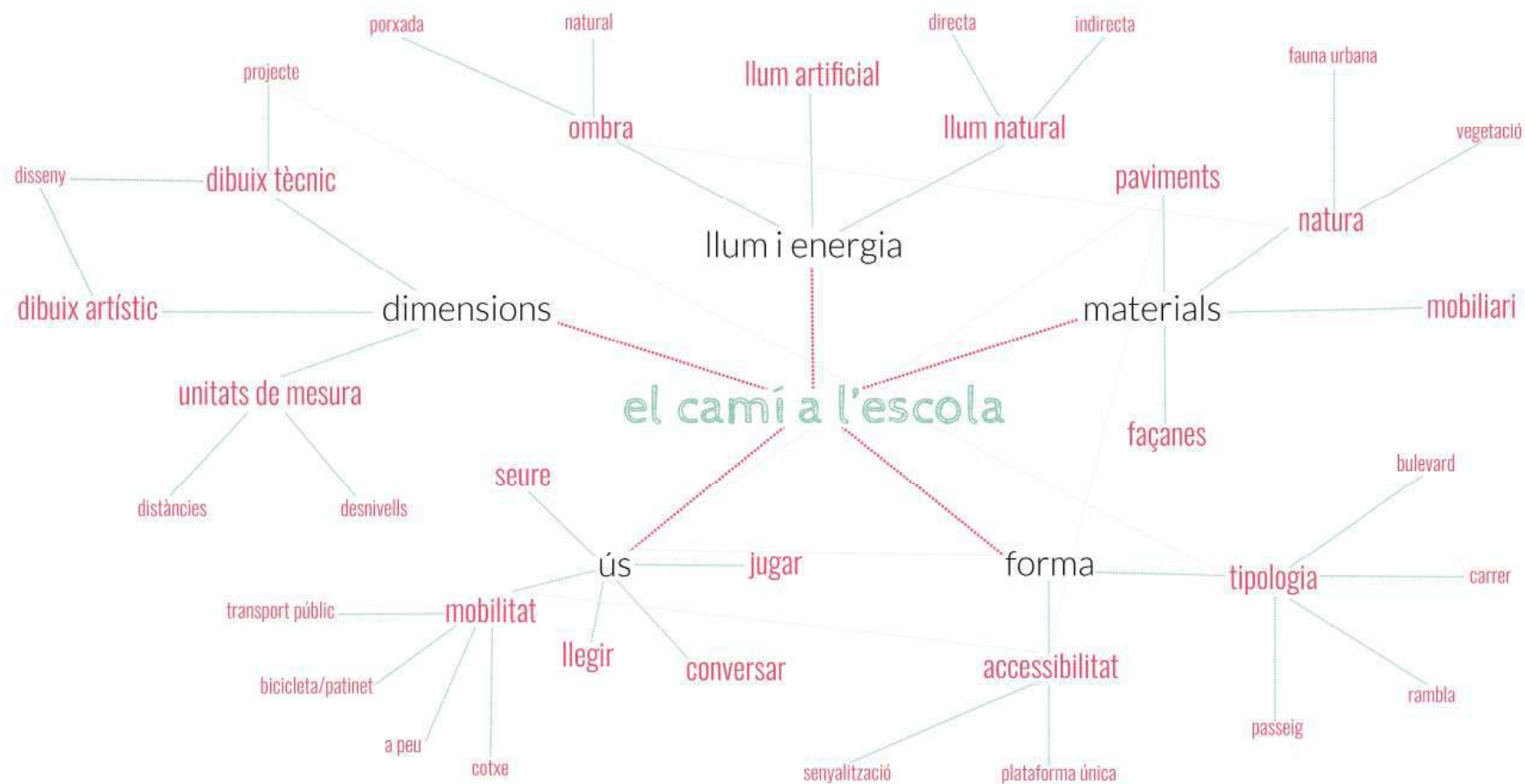
El camí escolar no només és una oportunitat per millorar la mobilitat i autonomia dels infants per anar a l'escola, sinó que també l'hem de considerar com una oportunitat per millorar la qualitat de l'espai públic del nostre poble o ciutat. Si una ciutat és agradable i segura per als infants, ho és, també, per a tothom.

Així doncs, podem utilitzar aquestes activitats ja establertes com una gran oportunitat per incidir sobre tots aquests aspectes que permetin millorar el nostre barri, poble o ciutat, en el benefici de tota la comunitat.

#camí_escolar
#ciutat_segura
#ciutat_jugable
#comunitat_educativa
#implicació
#teixit_social
#col·laboració
#corresponsabilització
#solidaritat

conceptes bàsics

activitats

índex

ACTIVITATS

la cadira

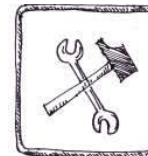
01

mesurem-nos!

02

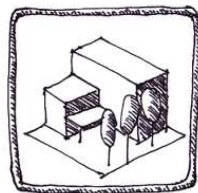
tots en un!

03

seiem!

el pati

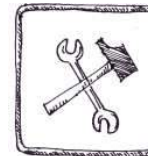
04

patiscopei

05

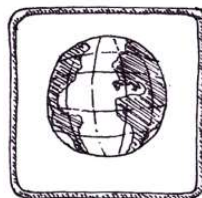
jocs del món

06

l'àgora

el camí a l'escola

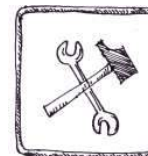
07

el meu carrer

08

un carrer
per a tothom

09

el camí
escolar

competències bàsiques

la cadira

Observacions:

Les competències principals són aquelles que tenen relació directa amb l'objectiu de l'activitat.

Les competències vinculades són aquelles que tenen a veure amb el procés de treball de l'activitat.

Així mateix, es treballen de manera transversal les competències de l'àmbit aprendre a aprendre.

ACTIVITAT

01.
mesurem-nos!

02.
tots en un!

03.
seiem!

OBJECTIU

Identificar els diferents sistemes mètrics i aplicar-los de manera adequada segons el cas.

Quants pams fa un metre?

Crear un "modulor" (prototip de cos) per posar en relació les proporcions del cos humà amb l'entorn que l'envolta.

Com seria un personatge fet a partir dels nostres cossos?

Crear un seient per estudiar la diversitat de formes de seure segons quina sigui la finalitat.

Per què i com seiem?

COMPETÈNCIA PRINCIPAL

Àmbit matemàtic

Competència 7. *Identificar les matemàtiques implicades en situacions quotidianes i escolars i cercar situacions que es puguin relacionar amb idees matemàtiques concretes.*

Àmbit coneixement del medi

Competència 1. *Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.*

Àmbit artístic

Competència 9. *Dissenyar i realitzar projectes i produccions artístiques multidisciplinàries.*

COMPETÈNCIES VINCULADES

Àmbit coneixement del medi

Competència 1. *Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.*

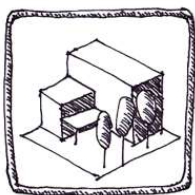
Àmbit matemàtic

Competència 8. *Expressar idees i processos matemàtics de manera comprensible tot emprant el llenguatge verbal (oral i escrit).*

Àmbit educació en valors

Competència 6. *Adoptar hàbits d'aprenentatge cooperatiu que promoguin el compromís personal i les actituds de convivència.*

competències bàsiques

el pati

ACTIVITAT

04. patiscopi

05. jocs del món

06. l'àgora

Observacions:

Les competències principals són aquelles que tenen relació directa amb l'objectiu de l'activitat.

Les competències vinculades són aquelles que tenen a veure amb el procés de treball de l'activitat.

Així mateix, es treballen de manera transversal les competències de l'àmbit aprendre a aprendre.

OBJECTIU

Fer un mapatge de l'estat actual del pati analitzant-ne les característiques físiques i socials.

Com és el nostre pati?

Crear un catàleg que expliqui la diversitat de jocs a l'aire lliure del món i de la història recent.

A què juguem?

Dissenyar i construir una àgora o aula a l'aire lliure.

On fem l'assemblea?

COMPETÈNCIA PRINCIPAL

Àmbit coneixement del medi

Competència 1. *Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.*

Àmbit educació física

Competència 7. *Participar en el joc col·lectiu de manera activa mostrant-se respectuós amb les normes i els companys.*

Àmbit educació en valors

Competència 5. *Aplicar el diàleg com a eina d'entesa i participació en les relacions entre les persones.*

COMPETÈNCIES VINCULADES

Àmbit educació en valors

Competència 7. *Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.*

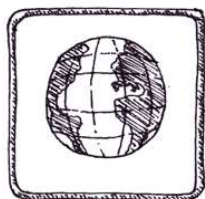
Àmbit coneixement del medi

Competència 12. *Participar en la vida col·lectiva a partir de valors democràtics, per millorar la convivència i per afavorir un entorn més just i solidari.*

Àmbit artístic

Competència 9. *Dissenyar i realitzar projectes i produccions artístiques multidisciplinàries.*

competències bàsiques

el camí a l'escola

Observacions:

Les competències principals són aquelles que tenen relació directa amb l'objectiu de l'activitat.

Les competències vinculades són aquelles que tenen a veure amb el procés de treball de l'activitat.

Així mateix, es treballen de manera transversal les competències de l'àmbit aprendre a aprendre.

ACTIVITAT

07. el meu carrer

08. un carrer per a tothom

09. el camí escolar

OBJECTIU

Fer un mapatge del carrer analitzant-ne les característiques físiques i socials.

Com és el carrer per on passem cada dia?

Realitzar un anàlisi de les característiques físiques del carrer des de la perspectiva de la diversitat funcional.

El carrer està dissenyat per a tothom?

Impulsar el projecte del camí escolar.

Ens sentim segurs i còmodes quan anem a l'escola?

COMPETÈNCIA PRINCIPAL

Àmbit coneixement del medi

Competència 3. Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-s'hi.

Àmbit coneixement del medi

Competència 1. Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.

Àmbit educació en valors

Competència 7. Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.

COMPETÈNCIES VINCULADES

Àmbit digital

Competència 3. Utilitzar programes i aplicacions de creació de dibuix i d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment.

Àmbit educació en valors

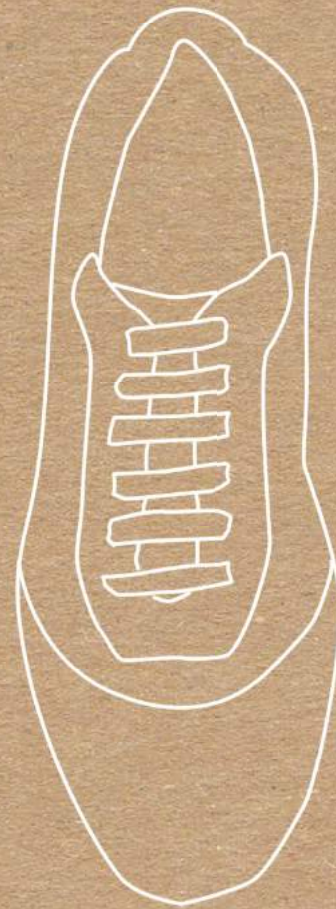
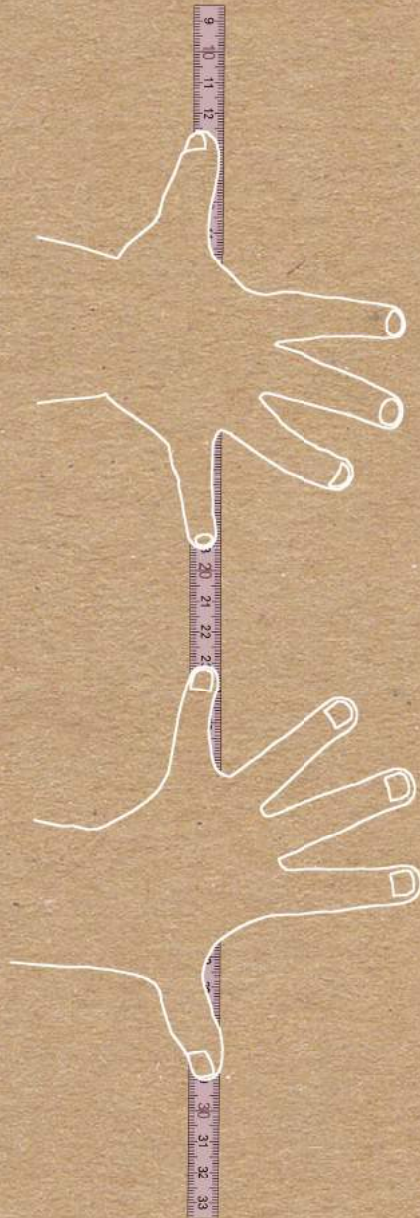
Competència 7. Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.

Àmbit coneixement del medi

Competència 12. Participar en la vida col·lectiva a partir de valors democràtics, per millorar la convivència i per afavorir un entorn més just i solidari.

mesurem-nos!

01

#dits

#pams

#peus

#centímetres

#metres

#unitats_de_mesura

#proporcions

inici

idees per a l'activitat

Mitjançant el reconeixement del nostre cos aprenem el que són les **unitats de mesura**:

Identifiquem les unitats humanes de mesura que el nostre cos ens dona (dits, pams, peus...). Calquem sobre un paper aquestes unitats i les retallem. Ja tenim una eina per mesurar tot allò que trobem.

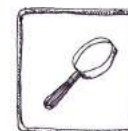
- Utilitzem aquestes **eines per mesurar** el propi cos. Podem utilitzar un paper de gran format per dibuixar les siluetes de tots els alumnes, mesurar l'alçada de cadascú en peus, pams i inclús dits i escriure les mides al mateix dibuix. L'infant aprèn a seleccionar les unitats de mesura adients segons la magnitud de l'objecte a mesurar. A quants pams del terra es troba el seient de la nostra cadira? Quants dits fan les potes de la cadira?...
- Podem fer el mateix per **mesurar objectes** que tenim al nostre abast (taula, cadira, motxilla, llibre, llapis, etc.) i seguir el mateix procés que hem fet amb la presa de mides del cos. Si volem aprofundir una mica més, podem retallar les siluetes i ordenar-les segons la seva mida.
- Després de descobrir aquestes mesures posem en relació les **proporcions** dels objectes amb les proporcions del propi cos i ens fem les següents preguntes: per què el llapis és estret i esvelt? per què tots els seients de les cadires tenen la mateixa alçada?
- Un cop reconeguda la necessitat de les diferents magnituds, introduïm les unitats de mesura convencionals (centímetres, metres...) a través de la relació directa d'aquestes amb les unitats humanes que hem utilitzat fins ara.

temporització

final

eines

- el propi cos
- cartolines
- paper de gran format tipus kraft
- llapis
- retoladors
- cinta mètrica
- objectes que trobem a l'aula

tots en un!

02

#modulor

#dits

#pams

#peus

#centímetres

#metres

#unitats_de_mesura

#proporcions

idees per a l'activitat

inici

Per prendre consciència d'on sorgeixen les mides i proporcions dels diferents objectes ens hem de fixar en les proporcions del nostre propi cos.

Aquesta activitat consisteix a crear un **prototip** de cos, a l'estil del «modulor» de Le Corbusier, a partir de les **mides** dels cossos de tot l'alumnat de la classe. La construcció del nostre «modulor» ens permetrà familiaritzar-nos amb les diferents **unitats de mesura** i relacionar-les directament amb les **proporcions** i dimensions del nostre cos (pams, passes, dits, peus, etc.).

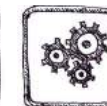
- Per dissenyar el «modulor» el primer pas que durem a terme serà prendre les mides de cada un de nosaltres (longitud dels braços, mans, cames, cap, cos, etc.). Podem fer una **fitxa** per a cada infant que contingui les mides de totes les parts del cos (quantes més mides es prenguin més precís serà el nostre modulor).
- Amb totes les dades podem realitzar els càlculs pertinents per extreure les **mides mitjanes** de cada part del cos. Aquestes mides serviran per fer el dibuix d'aquest prototip que ens representarà les mides de tots i totes. El podem dibuixar a **escala real**, en un paper de gran format. Un cop dibuixat, li podem posar un nom.
- A partir d'aquest «modulor» podem construir les nostres pròpies unitats de mesura, donar un nomenclàtor propi a aquestes unitats i, fins i tot, construir els **estris de mesura** que les reproduïxin i ens puguin servir per mesurar.
- El nostre «modulor» el podem prendre com a referència per pensar i **projectar objectes** a la seva mida. De quin número serien les seves sabates? Quina talla de pantaló faria servir?
- Utilitzant com a referència aquest prototip, podem començar a **dissenyar mobles** a la seva mida. Podem preguntar-nos com seria la cadira on s'asseuria el nostre modulor? Quin material faríem servir? Els objectes que ens envolten als espais que habitem, creiem que estan pensats i construïts de forma adequada al nostre «modulor»?

temporització

final

eines

- el propi cos
- cartolines
- paper de gran format tipus kraft
- llapis
- retoladors
- cinta mètrica
- objectes que trobem a l'aula

seiem!

03

#cadira

#seure

#estirar-se

#gandula

#sofà

#butaca

#gronxador

#descans

#treball

#compartir

#socialitzar

#seure_en_rotllana

idees per a l'activitat

inici

Podem seure de moltes maneres. Podem seure sobre objectes específics per seure o no, podem seure al terra, en un banc, en una cadira, en un sofà o sobre l'herba:

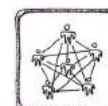
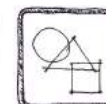
temporització

- Observem aquells llocs on fem activitats asseguts. Seiem a l'escola, seiem quan anem al cinema, seiem per llegir o per descansar. Amb aquesta observació, constatem que, segons sigui la intenció per la qual seiem, el seient haurà de ser d'una manera o d'una altra per acomplir les necessitats que suposi el seu ús. Podem experimentar aquestes diferents maneres de seure per tal de prendre consciència de les diverses necessitats que condicionen les diferents activitats que fem quan seiem i analitzar com són aquests seients. A quina distància està el seient del terra? Té respall? Està reclinat? Té reposa-braços o no? De quins materials està construït? Influeixen aquestes característiques en el seu ús? Podem fer un treball de **recerca** en forma de fitxes que continguin fotografies, **plànols** amb dimensions, llistat de **materials** amb els quals està construït el seient, etc.
- Aquesta observació ens permetrà tenir un coneixement per **projectar i construir** un objecte o un espai per seure, en grup o individualment, que serveixi per portar a terme una activitat concreta en el mateix recinte escolar. Per exemple podem pensar un racó on poder seure i llegir contes, podem pensar un banc per al pati on podem seure i xerrar, o podem agafar les cadires de l'aula i repensar-les.
- En aquest procés creatiu podem arribar tan lluny com vulguem. Ens podem quedar en una **fase experimental i de construcció efímera** i, per exemple, transformar les cadires de l'aula per personalitzar-les, i fer-les més còmodes i atractives. O bé **repensar, transformar i millorar** algun racó de l'escola i implicar tota la **comunitat educativa**, com per exemple, crear un racó de lectura o contacontes a l'aula o a la biblioteca. Per a això es poden emprar **materials reciclats** (fustes de palet, cartrons, teles, matalassos...) i tot allò que puguin aportar els membres de la comunitat i, així, construir un nou espai per seure i desenvolupar activitats.

final

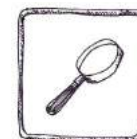
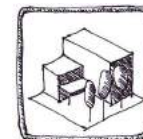
eines

- diferents tipus de cadires
- coixins
- teles
- cartró resistent
- fusta
- materials reciclats
- eines i ajuda per ensamblar

patiscopi

04

#pati

#jocs

#natura

#biodiversitat

#mobiliari

#textures

#sol #ombra

#xerrar

#descansar

#tranquil·litat

#observació

#plànols

#maquetes

#dibuix

#frottage

idees per a l'activitat

inici

Els infants, com a usuaris del pati, tenen un coneixement de primera mà de les seves característiques i del que hi poden arribar a fer. Per tant, conduint i focalitzant la seva mirada, podem **reflexionar sobre l'espai, ser crítics** i determinar què és el **que s'hi podria millorar**.

- Un primer repte serà reproduir l'espai exterior sobre un **plànol o maqueta** per poder compartir tot allò que observem. En aquest moment, sorgeix la necessitat de **dimensionar** l'espai. Per això podem introduir les unitats de mesura i les diferents eines que tenim per a mesurar l'espai tant en superfície com en volum i, posteriorment, fer la translació de les unitats reals al plànol o maqueta per tal de mantenir les proporcions i treballar el concepte d'**escala**. Al plànol hi podem recollir diferents observacions:

- les ombres a diferents hores del dia i de l'any. També podem representar-les sobre el terreny a escala real, tot utilitzant cinta adhesiva per delimitar les ombres en diferents moments del dia.

- especificar el tipus de vegetació (arbustos i arbres, arbres de fulla perenne o caduca, etc.) i fer-ne una carta de colors i/o un herbari.

- identificar els diferents materials, tot recollint-ne les textures (mitjançant la fotografia o el *frottage*).

- representar les activitats i els jocs que s'hi desenvolupen, els llocs de trobada, etc. Fins i tot representar estadísticament qui desenvolupa les activitats (franja d'edat, gènere).

- escriure un diccionari d'accions d'allò que passa al pati (en català, castellà i/o anglès)...

- Podem fer una anàlisi des de diferents sentits i representar els sorolls del pati, les zones més tranquil·les i les que menys, etc. O bé, representar les olors agradables (flors i plantes) i no tant agradables (brutícia).

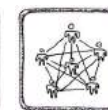
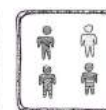
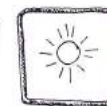
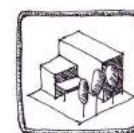
Un cop endreçada tota aquesta informació es pot fer un debat a classe per tal de discutir i determinar les mancances que té el pati i respondre a preguntes com: què hi trobes a faltar al pati? A quins jocs voldries jugar? Hi ha suficients llocs on seure i estar tranquil?

temporització

final

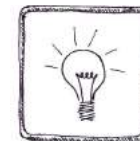
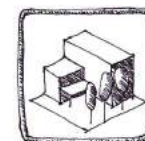
eines

- cinta mètrica
- càmera fotogràfica
- escalímetre per a fer plànols
- cartró i cartolines per maquetes
- cinta adhesiva de diferents colors per treballar sobre el terreny

jocs del món

05

#pati

#joc

#diversitat_cultural

#inclusivitat

#espai_divers

#espai_inclusiu

#respecte

idees per a l'activitat

inici

Quan ens proposem la possibilitat de repensar el pati de l'escola perquè sigui **divers i inclusiu**, un primer requisit és permetre diferents alternatives de joc. Però el pati, sovint, està monopolitzat pels jocs de pilota, un joc en el qual no tots els infants s'hi senten acollits.

En molts casos, el mateix disseny del pati no permet la diversitat de joc perquè no ha estat pensat ni construït amb aquesta finalitat (les pistes esportives hi tenen molta presència, la vegetació és anecdòtica o inexistent i el paviment és majoritàriament dur). Una bona manera, doncs, de començar a diversificar l'espai és dinamitzar-lo tot oferint propostes de joc diferents.

temporització

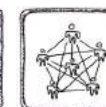
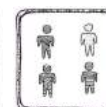
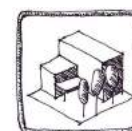
Però, sabríem què jugar si no és futbol? Coneixem altres jocs com tocar i parar o fet i amagar? Què juguen els infants de la sabana africana o els de l'estepa russa? Què jugaven els pares quan eren petits? I els avis?

- Podem fer **recerca** i realitzar un **catàleg de jocs** d'arreu del món i compostat per fitxes que expliquin el seu origen, els materials que s'utilitzen, el nombre de participants, etc.
- Aquest catàleg pot plastificar-se i penjar-se en algun racó del pati o imprimir una còpia per a cada aula. Amb aquest catàleg es pot fer una **planificació** de jocs trimestral i cada setmana es pot animar als infants a **aprendre i jugar** un joc diferent a l'hora del pati.
- Podem fer el mateix exercici amb els jocs que jugaven els pares dels infants o, fins i tot els avis. Mitjançant **entrevistes** que els infants realitzin a casa poden crear aquest catàleg de fitxes.

final

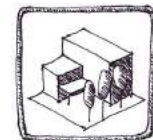
eines

- internet
- ordinador
- impressora
- sistema d'enquadració i plastificació

l'àgora

06

#àgora

#espai_de_trobada

#fòrum

#reunió

#idees

#informació

#comunicació

#aula_a_l'aire_lliure

#discussió

#compartir

#reutilitzar

#espai_efímer

h2>idees per a l'activitat

inici

L'àgora era la plaça pública on es **compartien i debatien les idees** a l'antiga Grècia. Agafem aquest espai com a exemple, i el repliquem a la nostra escola. Imaginem un **espai flexible** que permeti des de reflexionar, debatre i consensuar idees per transformar els espais escolars, fins utilitzar-se com una **aula a l'aire lliure** o realitzar les assemblees periòdiques del claustre.

temporització

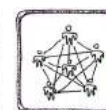
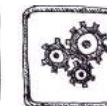
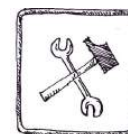
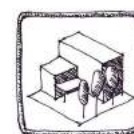
- El disseny de l'espai dependrà dels **recursos** i les **possibilitats** que tinguem a l'espai exterior. Hem de tenir en compte que la idea d'àgora és un concepte obert, més que un espai determinat. Per tant, comencem definint i dibuixant l'àgora ideal amb els requisits bàsics que ha de tenir (seients en rotllana, que sigui ombrívol, silencios, etc.). Per això representem els **plànols** del disseny, les seves possibilitats de distribució i definirem els **materials i elements** necessaris.
- Per materialitzar el disseny haurem de tocar de peus a terra i utilitzar els materials que es tinguin a l'abast: es poden **reciclar** capsas per habilitar-les com a seients, imaginar formes per donar **ombra** a l'espai utilitzant llençols o materials vegetals, pensar diferents **formes de distribuir** l'espai, segons quin sigui el seu ús i afluència de gent, etc.
- La proposta pretén que l'àgora neixi com un **espai efímer** però que creixi i es consolidi progressivament i paral·lelament al propi projecte de centre. Per tant, pot començar sent un espai efímer que construïm cada vegada, utilitzant les cadires de l'aula, i pot acabar consolidant-se amb la construcció d'una petita **estructura**.

final

Observació: Aquest exercici es pot quedar en un treball de disseny, sense arribar a materialitzar-lo, amb la voluntat de posar en pràctica diferents competències (matemàtiques, socials, etc.).

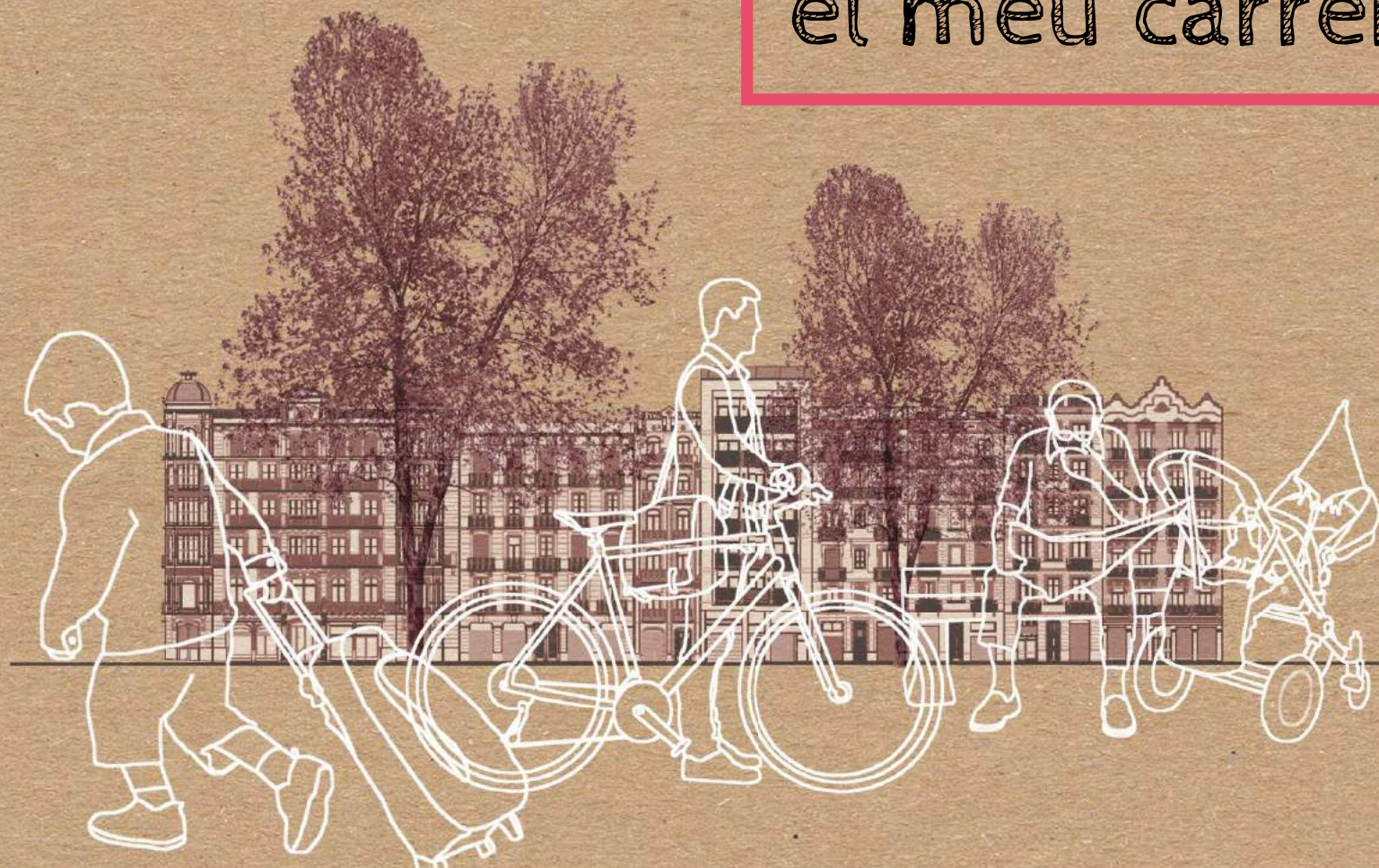
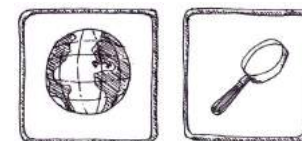
h3>eines

- plànols
- maquetes
- elements reciclats (capses, llençols)

el meu carrer

07

#el_meu_carrer
#espai_compartit
#espai_públic
#dret_a_la_ciutat
#espai_divers
#accessibilitat
#contaminació
_acústica
#pol·lució
#mobilitat_sostenible
#qualitat_de_vida
#natura
#biodiversitat

idees per a l'activitat

inici

Iniciem l'**observació** del nostre carrer, descrivint tot allò que hi passa, què hi trobem, sentim i percebem.

Podem portar a terme aquesta observació sobre el carrer de cada infant o, si és en grup, fer l'observació del carrer principal on es troba la nostra escola.

L'observació del carrer ens permet utilitzar una gran varietat de **recursos expressius** amb els quals descriure la nostra observació de maneres diverses i complementàries al mateix temps.

Conèixer el veïnat i comerços, observar què hi passa, mesurar les voreres i calçades, detectar-ne les olors, els colors, la flora, la fauna.... Observant el carrer, prenem consciència de la **complexitat i varietat** d'aquest espai i tilitzarem diferents recursos expressius per explicar-les.

temporització

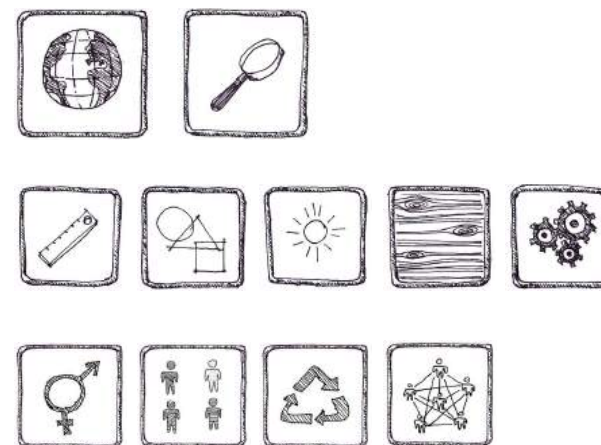
- Podem escriure una **descripció**, o una **poesia**, o bé compondre una **cançó** i vincular l'exercici a l'àmbit lingüístic i artístic.
- Podem **cartografiar** el carrer en forma de plànol o mapa on incorporar-hi fotografies i dibuixos.
- Aquests mapatges poden ser diversos (soroll, olors, etc.) utilitzant **aplicacions digitals** col·laboratives (Google Maps, etc...). Cada nivell d'anàlisi es representa en una capa diferent. Aquesta superposició de capes permet engegar múltiples **línies de reflexió** sobre el camí a l'escola.
- També podem **entrevistar** les persones usuàries del carrer i gravar-ne un **vídeo** o un enregistrament de veu. L'entrevista pot contenir preguntes que se centrin en la percepció que té la persona usuària del carrer (si és veí de la zona i passa sovint per aquest carrer, què li agrada i què no, què canviaria, etc.). Aquests documents audiovisuals es poden penjar a l'aplicació digital.

final

Així doncs, mentre exercitem habilitats expressives i d'anàlisi focalitzem l'observació sobre el carrer per identificar tots aquells aspectes que volem treballar.

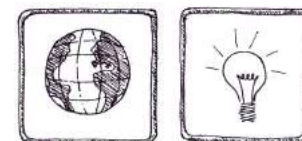
eines

- càmera de fotos i vídeo
- eines de dibuix
- gravadora
- mostres de materials que trobem pel carrer

un carrer per a tothom

08

#espai_compartit
#espai_divers
#dret_a_la_ciutat
#accessibilitat
#percepció_de
_seguretat
#qualitat_de_vida
#empatia
#inclusivitat

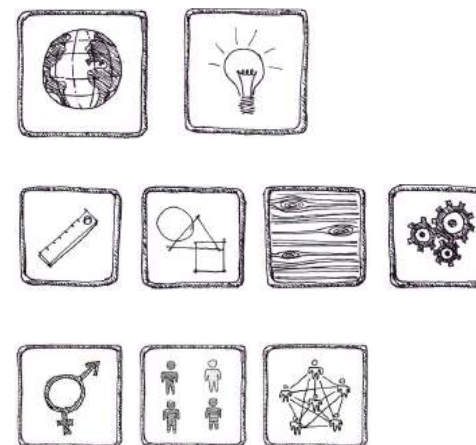
idees per a l'activitat

El carrer és un **lloc divers** on conflueixen diferents persones amb diferents característiques i necessitats. El disseny uniforme dels carrers moltes vegades no té en compte les **necessitats** de tots els col·lectius, oblidant en molts casos aquells que són més vulnerables o invisibilitzats i que també fan ús d'aquest espai comú que representa el carrer.

- Un primer exercici és **identificar** aquests **grups d'usuaris** i reconèixer les característiques singulars de cada un d'ells. Per exemple, podem centrar el treball en les persones amb **diversitat funcional**. Aquest col·lectiu segurament és el que troba més obstacles per desplaçar-se pel carrer: les persones cegues o amb visió reduïda sovint se senten insegures a l'hora de creuar els carrers per diversos factors; les persones amb dificultats de mobilitat, com les que van amb cadira de rodes també es troben amb obstacles a la via pública que acostumen a passar desapercebuts per a les persones que no presenten cap discapacitat física.
- Una bona manera d'entendre aquestes dificultats és posar-se en la pell d'aquestes persones i **experimentar-ho vivencialment**. Per exemple:
 - realitzar el camí a l'escola movent-nos amb una cadira de rodes.
 - posar-nos a la pell d'una persona cega i, amb l'acompanyament d'una altra persona i d'un bastó, realitzar el camí a l'escola amb els ulls tapats.
 - experimentar la sensació de viure sense el sentit de l'oïda i, per exemple, entrar a comprar en una botiga.
- Podem recollir els resultats d'aquestes experiències realitzant **fotografies** i marcant en un **plànol** les dificultats trobades. Amb aquest procés col·lectiu obrim la reflexió que definirà els criteris per establir les prioritats de disseny que, segons nosaltres, ha de tenir un carrer inclusiu. Això ens servirà per dissenyar solucions concretes a l'espai públic.
- Aquesta feina pot resultar molt valuosa per a l'**administració pública**. Per tant, es pot elaborar un dossier amb els resultats i conclusions per fer-lo arribar als organismes competents.

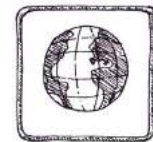
eines

- càmera de fotos i vídeo
- eines de dibuix
- gravadora
- mostres de materials que trobem pel carrer

el camí escolar

09

#camí_escolar
#camí_amic
#botigues_amigues
#ciutat_segura
#ciutat_jugable
#comunitat
_educativa
#implicació
#teixit_social
#col·laboració
#corresponsabilit-
zació
#solidaritat

idees per a l'activitat

inici

Introduir el camí escolar és un procés que requereix de diferents fases d'implementació en les quals podem intervenir utilitzant diferents activitats, tal i com mostren les diverses orientacions que apareixen a l'apartat de recursos.

Aquestes diferents fases podríem dividir-les en els següents **quatre** nivells:

- **Fase 1:** Reconèixer els **itineraris** que fan els infants per arribar a l'escola. Dibuixar una aranya de mobilitat per identificar quins són els llocs de procedència i els itineraris més comuns.
- **Fase 2:** Reconèixer físicament aquests itineraris principals d'accés a l'escola i observar les **característiques** de l'espai, identificant els aspectes negatius i positius que ens permetran intervenir a l'hora de consolidar un camí escolar segur per als infants.
- **Fase 3: Sensibilització** del barri. Cal informar i sensibilitzar el veïnat del camí escolar en cada una de les fases del projecte, acollir la seva participació i, sobretot, obtenir la seva implicació en el projecte.
- **Fase 4:** Seguiment, avaluació, rectificació i manteniment del projecte per tal que el camí escolar sigui un **projecte viu**.

temporització

final

eines

- Els recursos de la pàgina «Camins escolars» de l'Ajuntament de Barcelona
<http://ajuntament.barcelona.cat/educacio/ca/camins-escolars>

